

ועיין בפ"ת יור"ד סימן רע"ו סק"א שכתב דלהש"ך בסימן קע"ט סק"א דכתב בפשיטות דשם שנכתב בלשון חול כגון "גאט" מותר למחקו, אכן בשו"ת חות יאיר סימן ק"ו כתב דאם כתב "גאט" בכתב אשורית אפשר דאסור למחקו "מפני הכוונה בעת כתבו עם תמונתו הקדושה" ויש להחמיר וכן כתב הבני יונה ע"כ, ומה שם דלא כתב בכלל אותיות ה', מ"מ כיון דהיתה כוונתו לכתוב ה' בתמונתו הקדושה אסור למחקו, כש"כ כאן דכתב אותיות ה'.² אע"פ דהפסיק באותיות אחרות לית לן בה, כיון דחזי לאצטרופי במחשבתו של סופר וקורא, כנ"ל.

העיבר"י

קצ

במצאו בס"ת שנכתב שם אלקים בלא י'

ע"ד שאלת סופר שמצאו בס"ת אשר כתוב שם אלקים שכתוב בלא י' מה תקנתו. ושאלה זו כבר נשאל כמובא בספר כרם שלמה ביור"ד סימן רע"ו, ומסקנתו שם שימחוק המם ויכתוב י"ם לקדש את השם.³

ולענ"ד נראה שצריך למחוק כל אותו תיבה, כי אין זה אלקים, כי אם אלהם כמו דכתוב בפרשת ויקרא דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם חסר י', ואבאר זאת. הנה ביור"ד סימן רע"ו סעיף א' איתא

דצריך לקדש כל השמות שאינם נמחקים בפיו ע"כ, וכתב שם בפתחי תשובה סק"ג בשם ספר בני יונה דאם כתב ב' או ג' אותיות מן השם בסתם ולא קדשם לשם השם, ונזכר כשרצה להשלים, וקידשו כשר, דקידושו וגמרו באים כאחד. אבל אם בתחילה הוציא כוונתו למילה אחרת, כגון שהיה לו לכתוב ה' ונתכוון לכתוב יהודא ונזכר קודם הד' האחרונה שצריך להיות כאן ה', ונתכוון לשם ה', לא מהני.

ובסעיף י"ב כתב שם המחבר דבמקום שהיה לו לכתוב השם וכתב יהודא, עושה ה' מהדלת ומוחק ה' אחרונה ע"כ. ובפתחי תשובה שם סק"ד מביא בשם ספר תפארת למשה דהיינו דוקא כשידוע דקדשו, כגון שהסופר בעצמו כאן ומעיד שקידש ה', אבל אם נמצא בס"ת יהודא במקום שצריך להיות ה' אין תקנה לעשות ה' מהדלת, דדילמא לא קדשו הסופר, וגם העברת קולמוס לא מהני,⁴ מ"מ כתב שם בתפארת למשה שלמחקם אסור דדילמא קדשו. ולי נראה שמותר למחקם כדאיתא בסעיף י"א שם דמחיקה לצורך תיקון מותר, ובפרט דכאן מוכח מתוכו שלא היה כאן שם כלל, דאין זאת כי אם אלהם,⁵ על כן נ"ל דצריך למחוק כולו, ולחזור ולכתבו לשם קדושה, ויכתוב שם אלקים כהלכתו, ואז יהיה אלקים עמנו ויעל כהוגן בס"ד.

העיבר"י

מפורש בב"ח דאע"פ שחילק שם ה' לשנים ואינו נקרא כאחת ופסול לקריאה, מ"מ אסור למחקו. ואולי נידון רבינו גרע טפי שהרי מפסיקים אותיות אחרות, מ"מ סובר רבינו דאם כו"ע קורים אותו ה' הוה שם דאסור למחקו, ולא מצאתי מי שיעורר בזה, אע"פ שזה מצוי מאוד.

(ב) כוונת רבינו הוא דנידון שלנו הוא קל וחומר מנידון החות יאיר. ובנידון החות יאיר פסקו הפוסקים ששם הנכתב בלשון אשכנז מותר למחקו וכן פסק המ"ב בסימן פ"ה סק"י מ"מ רבינו הביא דברי החות יאיר כסיוע, וכאן הוה חמור טפי, ואע"פ שפוסקים דלא כהחות יאיר מ"מ בנידונינו גרע טפי.

(א) וכן פסק בקסת הסופר סימן י"ב סעיף ט' בשם שו"ת זכרון יוסף סימן ט"ז, ועיין בהערה הבאה. (ב) בקסת הסופר בלשכת הסופר סימן י"ג מעתיק לדברי שו"ת זכרון יוסף שכתב בנידונינו שיכולים למחוק המם ולכתוב י"ם וכתב שם וז"ל כיון שאסור לכתוב שלא מן הכתב, וגם צריך כל פעם שיגיע לשם. לקדשו בפה וכו' אחזקי ריעותא לא מחזקינן. וראיה מהא דתניא היה צריך לכתוב ה' וכתב יהודא עושה מד' ה', וקשה דליחוש שמא לא נתכון לשם, אלא ליהודא עכ"ל. והקסת הסופר הקשה עליו למה לא ניחא ליה לפרש בהא דכתב יהודא שהסופר לפנינו עיי"ש, וכתפארת למשה מפורש בהא דכתב יהודא מיירי שהסופר לפנינו ואמר שקדשו, וא"כ אזדא ליה ראיית הזכרון יוסף. ובתפארת למשה מבואר דהיכי דאין הסופר לפנינו חיישינן שמא לא קדשו, ולא אמרינן אוקמא אחזקה. ועיין עוד בקסת הסופר סימן י"ב סעיף ה' שמחמיר ג"כ כדעת התפארת למשה ודלא כשו"ת זכרון יוסף. ולכן סובר רבינו דהיכי שאין הסופר לפנינו, אחזקי ריעותא ואמרינן דלא נתכון לקדשו, וא"כ כל ה' אינו קדוש, ואינו מועיל מה שימחוק המ' ויכתוב י"ם.

(ג) דבריו אלו של רבינו נכתבו בקיצור נמרץ, ואבאר כוונתו. הנה הרמ"א בסימן רע"ו סעיף י"א כתב דדיו שנשפך על ה' מותר למחקו כדי לתקנו ע"כ. והנה נחלקו האחרונים בביאור דברי הרמ"א, דהמהר"ל מפראג בשו"ת חנוך